

טורי גורביץ שלמה ("שלומיק")

172353

בן גיסיה ואריה

נולד ב- כ"א תמוז תרפ"א

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- 10.7.1948

בקרב על הגנת סג'רה.

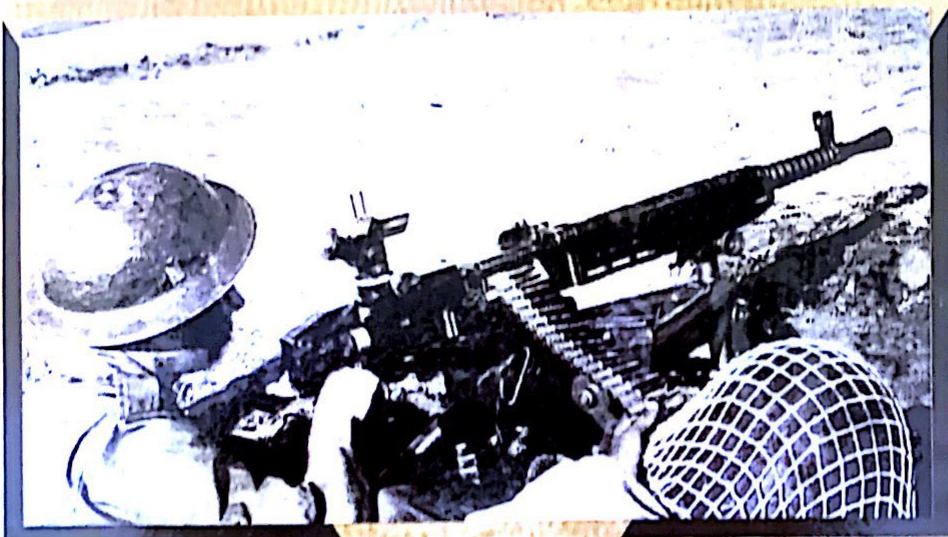
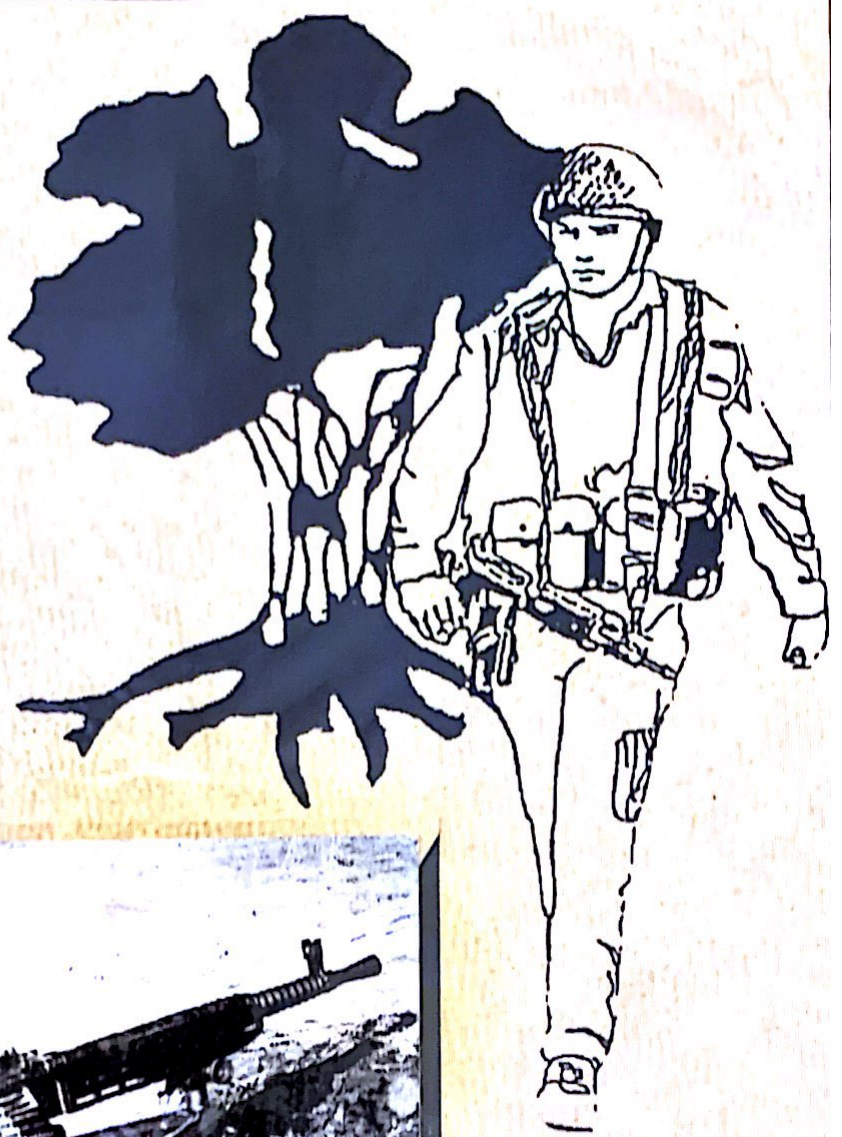

גוריבין שלמה ("שלומיק"),

בן גיסתה ואריה, מבני העלייה השנייה וחברי מושב כפר מל"ל. נולד ביום כ"א בתמוז תרפ"ה (13.7.1925), במושב. מילדותו נתגלתה בו נטייה לקסמי הטכניקה. הוא אסף גרוטאות של חומרי חשמל ומכשירים שונים וניסה, ולפעמים אף הצליח, להרכיב ולהפעיל כלים שונים (פעמון חשמלי, "קולנוע" וכו') ולהפליא בהם את חבריו. אחרי שסיים עשר כיתות בבית-הספר שבכפרו למד שנתיים מיכניקה וחשמלאות בבית-הספר המקצועי על שם מכס פיון. לאחרונה עבד כעוזר בתחנת הכוח של בית-הספר החקלאי על שם כדורי בכפר תבור. היה בחור שקט וצנוע, מתרחק מן הרעשנות, מתעמק בתוך עצמו, אוהב להיטיב עם הזולת ושמח כשנודמן לו לעזור בתיקון מכשירים של איכרי המקום, שיוכלו ליהנות מהישגי הטכניקה וכושר המלאכה בלי שיצטרכו לטרוח ולחפש בעל-מלאכה בעיר.

שלמה קיבל הכשרה צבאית בחג"ס ובפלמ"ח ובהשתדלות הנחלת בית-הספר כדורי רותק למקום עבודתו ושוחרר מגיוס לשירות מלא. משגברו הקרבות בגליל התחתון לא יכול להתאפק עוד והצליח להתגייס לחטיבת "גולני" ושירת כמקלען בגדוד שהגן על סג'רה. ביום ג' בתמוז תש"ח (10.7.1948), כשהוכרחה כיתתו לסגת ממשלט וחברו שהפעיל את המקלע נפצע והחובש שנשלח לעזרתו נפל, נשאר שלומיק עם הפצוע לכל יושאר לבד. אחרי עשר דקות, כשאנשינו כבשו בהסתערות-נגד את המשלט, מצא את שלומיק אוחז בשתי ידיו במקלע ורוח חיים אין בו. גם הפצוע נמצא מת. בלילה הועברו שלושת החללים לקבר-אחים בכפר תבור. ביום ז' בתמוז תש"י (22.6.1950) הועבר למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בנחלת-יצחק.

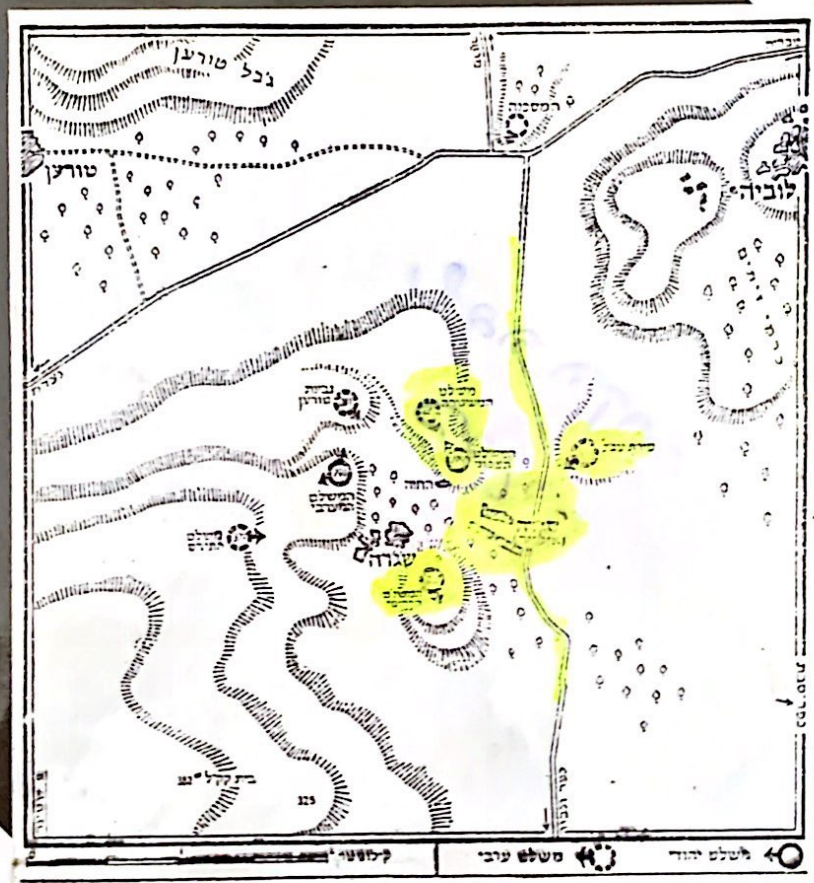
המערכה על סג'רה (יולי 1948)

כאשר ניסו חיילי גדוד "דרור" לבלום את התקפת חיל המשלוח העירקי מדרום, בגזרת עמק ג'נין, ניהלו חיילי גדוד "ברק" בגזרת סג'רה קרבות קשים לבלימת התקפות "צבא ההצלה" של קאוקג'י מצפון. המערכה על סג'רה (יולי 1948) היתה הארוכה, הקשה והבה האבידות ביותר במהלך "קרבות עשרת הימים". בליל 10/9 ביולי 1948 כבשו כוחות "ברק" את כפר-סבת (שדה אילן כיום) ממזרח לסג'רה ואת משלט המשטרה מצפון למושבה, אך למחרת נאלצו חיילי הגדוד לנטוש את המשלט בשל התקפות כבדות ביותר בסיוע תותחים ומרגמות של "צבא ההצלה".

זו היתה פתיחה למערכה כבדה שנמשכה בדציפות שמונה ימים (11 עד 18 ביולי 1948). הלחימה היה גדול במיוחד על מגיני המשלטים

בחזית הצפון-מערבית: "משלט המשטרה", "משלט גבעות טוראן", "המשלט הצפוני", "המשלט המערבי" ו"משלט התירס". במערכה על סג'רה התעלו לוחמי החטיבה לשיאים חדשים של אומץ לב, עקשנות, התמדה, דבקות במטרה ואחווה לוחמים. להוציא מספר פעולות לילה יזומות של "מחלקת הקומנדו" של גדוד "ברק", שביצעה התקפות יגד ופשיטות בעומק קווי האויב, היתה המערכה הגנתית באופיה, בתנאים קשים, מול עדיפות האויב באמצעי לחימה ועוצמת האש.

מפת הקרבות על סג'רה

יומן האסכולה

- 9.7.48 — האויב תפס כזהרים את משלט בהרן, שמצפון-מערב לכפר-החורש, ומתח באש אל המשלט הקדמי שלפני כפר-החורש.
- מקומיים מזוינים נתבצרו בשיפולי הר נצרת, בין גניגר לתל-עדשים, ופתחו באש על התחבורה העברית בקטע זה. התנועה בכביש זה נפסקה.
- 10.7.48 — האויב הצית בלילה את יער הקרן-הקימת שליד כפר-החורש, אותו זמן המשיכו אנשי האויב בהטרדת יריות על המשק. אין נפגעים.
- 12.7.48 — תגבורת מאנשי נפת לוי, שיצאה בלילה במסע רגלי מגניגר לכפר-החורש, הגיעה בשלום למשק.
- יחידה מגדוד "גורן" ערכה סיור לשפך הירדן לכנרת במגמה לפגוע בסירות אויב שנמצאו שם. השפך נמצא ריק מסירות והיחידה חזרה בשלום לבסיסה.
- 14.48 — יחידות בית-הכפר החסיבותי ומחלקה מנפת-לוי כבשו בלילה את הכפר מעלול בדרך המובילה מנהלל לנצרת. כוח אחר של הנפה, שיצא משריד כדי לתקוף את מוג'ידל, כבש את חרבת-א-טויל, הנמצאת כ-1 ק"מ מדרום-מערב לכפר. לאחר חילופי יריות ממושכים נכבשה גם מוג'ידל בשעות הצהריים.
- האויב תפס עמדות ביער הממשלתי שבקרבת כפר-החורש ומטריד ממנו את המשק. חבלן אחד נפצע קל.
- פלוגה בת 3 משוריינים ו-2 טנקים עיראקיים ערכה תימרוני תזוזות בין זבובה לכביש הסרגל. תגבורת של אנשי חי"מ מעפולה נזעקה לתפוס את מחנות הצבא ושדה-התעופה שבכביש הסרגל.
- מחלקה מגדוד "גורן" נחתה בשפך נחל מסעודיה שבבקעת בטיחה, בחוף הסורי של הכנרת, בית אחד וטרקטור הופצצו, ו-3 ערבים נשבו.

הקרב בו נהרג שלמה גורביץ ז"ל 10.7.1948

10.7.1948

כבר בשעה 05.30 ערך האויב את הנסיון הראשון להתקיף את המשלט. המערב. ההתקפה נערכה בכוח של 300 איש לערך. תוך ניצול השטח הבת. הגיע האויב. עד טוח של 30 מטר מעמדותינו. שאר העמדות והמשלטים שלנו רותקו ע"י אש מרגמות ותותחים (תותחי 75 מ"מ נכנסו עתה לפעולה). האויב נהדף באש מקלעים. מיד אחרי כך

נעו המשוורנים בכביש העולה לכיוון המושבה. הם הגיעו עד למחסום, שנמצא כחמש מאות מטר מצפון לשער המושבה, — ונהדפו, באש המרגמות והמכ"י שלנו, אל השטחים המתים שמעבר למשלטי האויב. יש לצין את השימוש היעיל בבאות עם תחמושת בוקעת שריון — נגד שריון האויב.

אש מכ"י שלנו, שהיתה מכוונת מטוח 2 ק"מ לדרך עילבון—נצרת, הטרידה ביום ההוא הטרדה רצינית את התנועה האויבת בו, אך להסום אותה לא יכלה, כמובן, שידה. שהגיעה מעילבון, נעצרה ליד הצטלבות הכבישים — וחזרה לעילבון.

בשעה 19.00 חודש נסיון ההסתערות של האויב על המשלט המערבי. מספר התוקפים היה הפעם כ-120. האויב הסתייע ב-4 מכוניות-זחל משורינות פתוחות, המצוידות במקלעים. כל-ירכב אלה הגיעו עד ל-70 מטר לפני המשלט. האויב הצליח לתפוס שלוש עמדות במשלט המערבי והביא מכ"י (מסוג "הוצ'קיס") עד לגבול המשלט. מחלקת-ה"קומנדו" הגיעה עם עצירת האויב והדיפתו וחזרה ותפסה את שלושת העמדות שנעזבה. האויב הצליח לסגת ולקחת עמו את נשקו. נגרמו לו כמה אבידות. כלי רכב אחד, שעלה על סלע ונשאר תקוע 30 מטר ממשלטנו, נשקו הוצא מתוכו על ידי האויב.

אבידותינו באותו יום היו: 5 הרוגים ו-15 פצועים.

בלילה יצאו כוחותינו שלנו להתקיף את משלטי האויב, לגרשו מתוכם ולמקש את עמדותיו. מחלקת-ה"קומנדו" שמה מארב בשביל תנסיגה של האויב והכוח השני — תקן בגלל ההסתערות הערבית, שנערכה באותו ערב, יצאו המחלקות באיחור רב מדי. נוסף לכך, חלק מאנשיהן עדין לא היה מאומן כל צורכו לתפקיד מורכב כעין זה, והמשימה לא בוצעה. 6 מאנשינו נפצעו; 5 נעדרו, מהם נמצאו אחר כך 3 הרוגים, ואלו שאר השנים חזרו למחרת למשלט.

חבלנינו ניסו להעביר לקונו את רכב-הזחלים העזוב של האויב. לתכלית זו נשלחו חבלנים, לפי שמראש היו ספקות, אם יצליחו להוציאו ומתוך חשש, שמא ינסה האויב לשוב ולקחתו. הלך עמם נהג — אך לאחר שנהג את הרכב כ-10 מטר, לא הצליח בכ"ז להוציאו. הטרשים שמו את מאמציו לאל, ומשהוברר שלא יצליחו להעביר את הרכב אל קונו — פוצצוהו. כל הפעולה נערכה תחת אש חזקה של האויב.

תמונות

מתקופת

המערכה

על סג'רה

דבר המח"ט

מטה-גולני

מפקד גדוד "ברק"

גדודך עומד במערכה קשה זה שמונה ימים, נגד כוחות-אויב גדולים מצוידים בשריון ותותחים. הנכם עומדים מעטים נגד רבים וגורמים לאויב אבידות כבדות. בעמידתכם ללא-חת סיכלתם את תכניות-האויב לנתק את הגליל ואת עמק-הירדן מיתב חלקי-הארץ. במלחמתכם האמיצה, אשר ריתקה כוחות-אויב גדולים בגזרתך, איפשרתם כיבושים חשובים בחלקים אחרים של חזית-הצפון. מסור לכל חייליך ומפקדי גדודך, לחיילי גדוד "גורן" ונפת "פנרת" המשתתפים במערכה את ברכתי —

יישר כוחכם:

ברוח-הקרב המפעמת בכם, עוד תכו באויב בבסיסו, עד נצחוננו המלא.

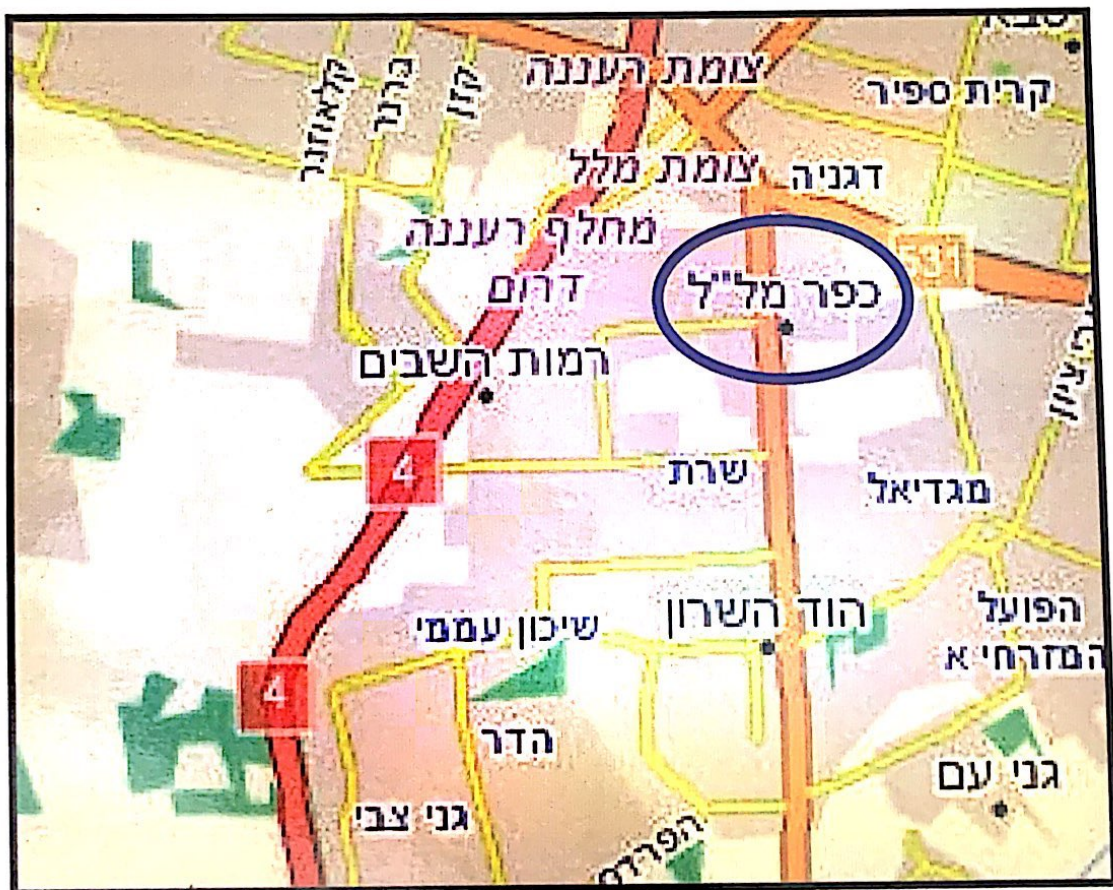
(—) נחום ש.
מפקד החטיבה

י. תמוז תשי"ח (17 ביולי 1948)

מקום הולדתו של שלמה ז"ל

כפר מלל הוא מושב בין כפר סבא להוד השרון השייך למועצה אזורית דרום השרון. היישוב נקרא על שמו של משה לייב לילינבלום שהיה פעיל ציוני והיה אחד מאנשי "חיבת ציון". אדמות היישוב נקנו בשנת 1912 בידי ההקרן הקיימת לישראל, והוא יושב בשנת 1920 על ידי עולים מהעלייה השנייה. בתחילה נקרא המקום בשם "עין חי" עד שחרב בפרעות תרפ"א, ולאחר מכן חודש ושינה את שמו לכפר מל"ל. שמו הערבי של המקום בעת שנקנו האדמות היה "ח'רבת אל-חיה" ("חורבת הנחש") וייתכן שהשם "עין חי" ניתן למקום בהשראת השם הערבי. הרחוב הראשי של מושב כפר מל"ל נקרא עד היום "רחוב עין חי" (כביש 402). בשנת 1921, בעקבות מאורעות תרפ"א, ברחו מהאזור כל המתישבים, יחד עם תושבי כפר סבא הוותיקה, ויחד איתם גם חזרו אליו והמשיכו לפחיהם בהנהגתו.

בית ספר בו למד שלמה ז"ל

בשנת 1928 החלו לפעול "חדרי המלאכה מיסודה של תנועת הנוער העובד". היתה זאת מסגרת חינוכית להכשרה מקצועית שיועדה לבני נוער עובדים אשר סיימו בתי ספר עממיים בעיר. חדרי המלאכה נקראו ע"ש מכס פיין, ממנהיגי האגודות המקצועיות של הפועלים היהודים באמריקה. מסגרת זאת היתה חלק מזרם העובדים ונדדה בין כמה כתובות בעיר. אבן הפינה לבית קבע למוסד נקבעה במגרש בגבול מתחם הנפט ושכונת הרכבת. על ידי הנציב העליון. במהלך השנים הוציא בית הספר מבין כתליו עשרות מחזורים של מהנדסים וטכנאים. רובם השתלבו במערכים הטכנים בצה"ל עם גיוסם. גם בית הספר הטכנולוגי הולץ "נולד" מתוך מחלקה תעופתית במכס פיין. ב-16 במאי 1948 נפגע גם בית הספר בהתקפת המטוסים המצרית.

